

Datum
2017-10-28Ert Dnr
M2017/01318/Ke

Miljö- och energidepartementet

Remissvar Begränsning av icke yrkesmässig användning av kemiska växtskyddsmedel i Sverige. Kemikalieinspektionens rapport från ett regeringsuppdrag

Svenskt Vatten arbetar för friskt dricksvatten, rena sjöar och hav samt människors tillgång till långsiktigt hållbara vattentjänster. Våra medlemmar, de kommunala VA-organisationerna, är landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag och tillhandahåller dricksvatten och avloppsvattenrening till 8,5 miljoner kunder. Vi arbetar aktivt för att stödja våra medlemmars utveckling och för att få gehör på nationella och internationella arenor.

Sammanfattning

Svenskt Vatten är positivt till att Kemikalieinspektionen (KemI) vill begränsa den privata användningen av kemiska växtskyddsmedel så att endast produkter med mindre farliga egenskaper blir tillåtna för denna kategori av användare. Det är ett steg i rätt riktning mot ett samhälle med färre skadliga kemikalier i omlopp och mindre nedsmutsning av våra yt- och grundvattentäkter. Vi är därför positiva till den preliminära bedömningen att glyfosat, MCPA och tiaklopid inte kan klassas som lågriskämnen och därmed inte ska vara tillåtna för privat bruk.

KemI:s preliminära bedömning är att även ättiksyra hör till de ämnen som troligen inte kommer att bli godkända som ämnen med låg risk inom EU. Här anser Svenskt Vatten att även om så är fallet bör KemI arbeta för att ättiksyra ska klassas som ett lågriskämne inom EU, alternativt undersöka möjligheten att få ett undantag för försäljning för privat bruk på den svenska marknaden. Anledningen är att ättiksyra är ett tämligen harmlöst ämne avseende påverkan på miljön då det är lättnedbrytbart och snabbt bryts ner till koldioxid och vatten, och det föreligger en betydande risk att privata användare som tidigare använt ättiksyra som växtbekämpning istället kommer att övergå till att använda mer skadliga ämnen om ättiksyra förbjuds för privat bruk.

Vi ser inte hur pelargonsyra kan vara ett alternativ till ättiksyra eftersom anledningen till att ättiksyra inte kan klassas som lågriskämne enligt KemI tycks vara dess hud- och ögonirriterande egenskaper, vilka rimligen är desamma för pelargonsyra. En övergång till pelargonsyra skulle alltså inte minska de risker KemI befarar med ättiksyra samtidigt som det är betydligt dyrare att använda.

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten välkomnar KemI:s förslag att minska den privata användningen av kemiska växtskyddsmedel, så att endast de som innehåller verksamma ämnen med låg risk enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning (EG 1107/2009), får godkännas för privat användning. Det är ett steg i rätt riktning mot ett samhälle med färre skadliga kemikalier i omlopp och mindre nedsmutsning av våra yt- och grundvattentäkter samt egna brunnar. I detta sammanhang vill vi nämna att det hade varit önskvärt om föreliggande rapport innehållit definitionerna för ett lågriskämne, vilket skulle underlättat förståelsen för resonemangen i remissen. Istället hänvisas till olika delar av växtskyddsmedelsförordningen, vilket blir otydligt och svåröverskådligt.

Den preliminära bedömningen att glyfosat, MCPA och tiaklopid inte kan klassas som lågriskämnen välkomnar Svenskt Vatten baserat på vår strävan mot mindre förorening av vår omgivning inklusive vattentäkter, då ämnena har miljöstörande egenskaper och hittas i våra vattendrag.

Kemikalieinspektionen menar också att ättiksyra hör till de ämnen som troligen inte kommer att bli godkända som ämnen med låg risk inom EU. Här anser Svenskt Vatten att även om så är fallet bör Kemikalieinspektionen arbeta för att ättiksyra ska klassas som ett lågriskämne inom EU, alternativt undersöka möjligheten att få ett undantag för försäljning för privat bruk på den svenska marknaden. Anledningen är att ättiksyra är tämligen harmlöst avseende påverkan på miljön då det är lättnedbrytbart och snabbt bryts ner till koldioxid och vatten, till skillnad från glyfosat, MCPA och tiaklopid som inte bryts ner fullständigt, utan alla hittas i våra vattendrag. Dessutom är ättiksyra inte bioackumulerande. Däremot är det en syra vilket medför att det är hud- och ögonirriterande. Vi uppfattar att det är denna egenskap som orsakar att Kemikalieinspektionen inte tycker sig kunna klassificera ättiksyra som ett lågriskämne.

Ättiksyra är ett naturligt ämne som bl.a. används i matlagning. Det finns därför att köpa i vanliga livsmedelsbutiker i koncentration upp till 24 %. Den ättiksyra som saluförs som medel mot ogräs är 12 %-ig och förpackningarna har tydlig varningstext som anger vad man ska göra om man fått stänk i ögon eller på hud. Enligt en rapport beställd av EU-kommissionen (och som KemI hänvisar till i föreliggande rapport) följer 80 % av svenskarna instruktionerna som medföljer ogräs- och insektsmedel, vilket betyder att de allra flesta användare bör ha kännedom om att ättiksyra är irriterande och hur man handskas med ett ämne med sådana egenskaper.

En viktig aspekt i sammanhanget är hur privatpersoner kommer att agera om det inte längre finns ättiksyra att använda för privat bruk. Vår oro är att det kommer att bli vanligare att använda sig av betydligt skadligare växtskyddsmedel som inhandlats t.ex. via nätet, som kanske inte ens är godkända för användning i Sverige, och som på det sättet riskerar att hamna i miljön inklusive våra vattentäkter. Vår uppfattning är också att i och med att glyfosat förbjuds för privat bruk (vilket Svenskt Vatten som sagt är mycket positivt till) skulle ett alternativ kunna vara att använda just ättiksyra istället om den möjligheten finns. Detta eftersom båda preparaten används som medel mot vegetation på hårdgjorda ytor. Finns inte möjligheten att använda ättiksyra som ett alternativ finns det risk att även de som tidigare använt glyfosat för privat bruk övergår till preparat de kan köpa via nätet med samma konsekvens som ovan.

I konsekvensanalysen ges exemplet att pelargonsyra används istället för ättiksyra, för att beräkna den ökade kostnaden för privatpersoner vid användning av ett alternativt preparat.

Vi ser inte hur pelargonsyra kan vara ett alternativ till ättiksyra eftersom anledningen till att ättiksyra inte kan klassas som lågriskämne enligt KemI tycks vara dess hud- och ögonirriterande egenskaper, vilka rimligen är desamma för pelargonsyra. En övergång till pelargonsyra skulle alltså inte minska de risker KemI befarar med ättiksyra samtidigt som det är betydligt dyrare att använda.

Johan Persson
Ordförande

Anna Linusson
VD

Bilaga 1

Bakgrund

Kemikalieinspektionens uppdrag är att minska riskerna för att människor och miljö skadas av kemikalier. Som ett led i detta avser man att begränsa den privata användningen av kemiska växtskyddsmedel så att endast de växtskyddsmedel som innehåller verksamma ämnen med låg risk enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning (EG 1107/2009), får godkännas för privat användning. De nya bestämmelserna bör kunna träda ikraft och börja tillämpas från 2019.

Ett kemiskt växtskyddsmedel är en blandning som består av ett eller flera verksamma ämnen och ett eller flera andra ämnen. För att ett växtskyddsmedel ska få släppas ut på marknaden och användas krävs att det är godkänt i den berörda medlemsstaten. Detta framgår av artikel 28 i EU:s växtskyddsmedelsförordning. Prövningen av vilka verksamma ämnen som uppfyller kraven görs på EU-nivå och prövningen av växtskyddsmedel sker nationellt.

För att ett växtskyddsmedel ska kunna godkännas som ett lågriskmedel krävs att alla ingående ämnen ska vara godkända som ämnen med låg risk på EU-nivå samt att inga riskreducerande åtgärder ska behövas. Verksamma ämnen med låg risk får godkännas för en period om 15 år istället för de 10 år som gäller för övriga växtskyddsämnen. Arbetet med att pröva verksamma ämnen mot kriterierna för låg risk på EU-nivå har fördröjts. I april 2017 hade elva ämnen med låg risk godkänts. En icke-bindande lista över verksamma ämnen med låg risk planeras vara färdigställd under hösten 2017.

Kemikalieinspektionens preliminära bedömning är att flera av de verksamma ämnen som ingår i godkända växtskyddsmedel för privat användning i Sverige idag har en klassificering som kommer att hindra dem från att godkännas som ett verksamt ämne med låg risk. Troligen kommer följande verksamma ämnen inte bli godkända som verksamma ämnen med låg risk: glyfosat, MCPA, ättiksyra och tiaklopid.

Den svenska förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel innehåller kompletterande regler om växtskyddsmedel. Av förordningen framgår att ett växtskyddsmedel ska placeras i en behörighetsklass när det godkänns, vilket visar vem som får använda medlet. Växtskyddsmedel placerade i klass 3 får användas av var och en. Den som överlåter växtskyddsmedel till icke yrkesmässiga användare ska lämna information om de risker för människors hälsa och miljön som användningen av växtskyddsmedlet är förenad med. Den privata användningen av växtskyddsmedel domineras av ogräs- och mossmedel och försäljningen ökar. Idag finns 40 produkter godkända för privat användning varav 22 är klassificerade. Några av de klassificerade produkterna är koncentrat och kan komma att beröras av de nya bestämmelserna i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS) 2008:3 om bekämpningsmedel.